

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-41. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, sreda 14. februarja 1940

Cena posamezni številki din 150

Teško je biti podjetnik

Že v normalnih časih ni položaj podjetnika lahek, še manj pa zaviđanja vreden. Zato tudi vidimo, da le majhen del petičnih ljudi nalaga svoj denar v podjetja, večina pa nalaga denar v denarne zavode, nepremičnine ali vrednostne papirje. Ljudje si pač pravijo: Kaj bi tvegali svoj denar, si nakopali velike skrbi in mnogo dela, ko pa moremo svoj denar naložiti dobro tudi na drug način. Ni pa za javnost vseeno, kako ljudje nalagajo denar, kajti oživiljenje gospodarskega življenja pomenijo le podjetja, ki ustvarjajo nove možnosti za zaposlitev ljudi, ne pa mrtvo naloženi denar. Zato je tudi v interesu javnosti, da se podjetnost pospešuje in krepi v ljudeh volja za naložbe denarja v produktivna podjetja.

To pa se more doseči le na ta način, da se olajša položaj podjetnika, da se mu omogočijo ceneni krediti, da se mu zlasti v prvem času, ko se podjetje šele uja in ko trpi zaradi začetnih težav, pomaga tudi z davčnimi olajšavami. In ne na zadnje je treba pustiti podjetniku nekaj čistega dobička, ker kdo bo sicer tvegati denar, delo in skrbi, če nima niti najmanjšega upanja, da se mu bo podjetje vsaj zmerno obrestovalo.

Na vse to pa se ni pri nas mislilo niti v normalnih časih, kaj šele v današnjih izrednih, pa čeprav so nam ravno sedaj nova podjetja še posebej potrebna. Za državo in samoupravna telesa je bil podjetnik le hvalačeni davčni objekt, kateremu so se nenehoma nalagala nova davčna bremena.

Podjetnik računa na vse zadnje s tem, da se davki večajo, vendar pa s pravico zahteva, da se upošteva davčna moč podjetja. Z novo davčno reformo pa bo prišlo marsikatero podjetje v položaj, da bo moralo več plačati davkov, kakor je sploh doseglo dobička. Če se mora podjetje vzdrževati neprosto voljno kompanjone, vendar ne gre, da poberejo ti več, kakor pa ostane podjetniku, ki edini tudi v resnici dela za podjetje in skrbi za njegov razvoj.

Čeprav pa so davki težki, vendar so tudi druge stvari, ki se bolj jemljejo podjetniku vsako voljo do dela. Zamislite se n. pr. v položaj podjetnika, ki ima dve veliki tovarni, ki pa obe stojita, ker ni mogel dobiti uvoznega dovoljenja za surovine, brez katerih ne more obratovati. Tovarna stoji, on pa naj plačuje zvišane davke, kot socialen človek pa še obdrži v službi najbolj potrebne delavce, čeprav ni v tovarni nobenega dela. V podobnem položaju je trgovec, ki ne dobi uvoznega dovoljenja za nakup blaga, ki ga nujno potrebuje. A kaj, če ta trgovec vidi, da se istočasno dajejo nekaterim večja uvozna dovoljenja, kakor jih sploh potrebujejo? Kdo naj ima še veselje tvegati svoj denar v podjetja?

Zamislite pa se še v položaj podjetnika, ki brez lastne krivde ne more obratovati, od katerega pa ne zahteva le država vedno večje davke, temveč tudi razne dobrodelne akcije! Za skrbi in za potrebe podjetnika se nihče ne meni, on pa naj skrbi za vse! To je le malo preveč zahtevano!

In potem razni predpisi, ki zahtevajo od podjetnika ne le novih davkov, temveč tudi novo delo, da mora zaradi teh sitnih predpisov nastavljanje nove ljudi in povečati

svoje režijske stroške. Ni zadosti, da podjetnik oziroma nameščenci plačujejo uslužbenski davek, morajo tudi vsak teden oddajati lepo spisane sezname o plačilu tega davka, kakor da bi bili davčni nameščenci!

Sedaj so prejela nakrat podjetja nalog, da morajo vsi delavci na zdravniški pregled, ki velja za vsakega delavca po 20 din in ta znesek morajo plačati podjetja! Kar na lepem nov izdelek in vrhu tega po prepričanju uvidnih ljudi čisto nepotreben izdelek.

Takšni nepotrebnosti izdatki pa se

ne zahtevajo samo enkrat, temveč zelo dostikrat. Tako si je nekdo izmislil, da je nevarno za delavce, če so električne žarnice v kovinskih okovih, ker bi jih eventualno mogel zagrabit električni tok. Pa pride predpis, da se morajo ti okovi nadomestiti z drugimi. Zopet nov izdelek in čisto nepotreben. Leta dolgo se ni v podjetju pripetila niti najmanjša nesreča, sedaj pa je kar čez noč nastala silna nevarnost. In baš v sedanjih časih, ko se zahtevajo od podjetnika vedno novi davki, se prihaja na dan še s takšnimi nepotreb-

nostmi! Kdo naj ima še veselje za ustanovitev podjetja!

Višji davki, višje samoupravne doklade, višje trošarine, višje mezde, višje socialne dajatve, večje zahteve socialnih institucij, nihče pa se ne briga, da bi dobil podjetnik surovine, ki jih potrebuje, da bi prišel do cenega kredita, da bi se mu znižali proizvodni stroški.

Teško, silno težko je biti danes podjetnik in v tem je vzrok, da naše gospodarstvo ne napreduje, da se ne ustanavljajo nova podjetja in da nimajo ljudje nove možnosti za zaslužek.

Izpremembe v stanju gostinskih obratov v IV. četrtletju 1939.

Vrsta podjetja:	Prijave	Odjave
hoteli	4	6
restavracije	—	8
gostišča	1	—
gostilne	71	61
brezalkohol. gostilne	—	1
kavarne	—	1
panzijoni	—	1
bifeji	3	1
ljudske kuhinje	—	3
krčme	16	9
točilnice alkoholnih pijač	—	2
skupaj	95	93

Razvoj gostinskih obratov v naznačeni smeri je pač posledica neprilike v tujskem prometu, davčne preobremenitve obratov višje stopinje, deloma pa sezonski pojav, ker se je letos tujska sezona morala zaradi izbruha vojne pri nas predčasno zaključiti in obratovanje sezonskih podjetij ustaviti.

Krajevna porazdelitev izprememb

Poleg gibanja po strokah in panogah je tudi krajevna porazdelitev gibanja obratov interesantna in ilustrativna.

Najjačji porast kaže mesto Ljubljana, ki je pridobilo v zadnjem četrtletju 13 novih obratov. Gostilne so nazadovale za 8 obratov, zato pa je trgovina narasla za 16 obratov, obrt pa za 5 podjetij, tako da stojijo prijave proti odjavam v razmerju 71 proti 58. Ljubljanska okolica je uravnovešena s 27 prijavi proti 28 odjavam. Pa tudi mesto Maribor beleži porast 10 obratov, in sicer so prirasle 4 gostilne in 9 trgovin, dočim so obrtniška podjetja padla za 3 edince. Še jačji je porast v srezu Maribor desni breg, kjer je razmerje prijav proti odjavam kakor 37:34. Kakor smo že uvodoma omenili, je bilo največje nazadovanje zabeleženo v radovljiškem srezu. Tu je bilo odjavljenih 44 obratov, prijavljenih pa samo 15, tako da se je število podjetij zmanjšalo za 29. Izgleda, da je temu pojavu vzrok vznemirjenost, ki je vladala po izbruhu vojne v tem srezu in ki se je šele proti koncu leta polegla. Radovljici sledita v nazadovanju Novo mesto z — 11 obrati in ptujski in kamniški srez s po — 9 obrati ter Celje-mesto z — 8 obrati. Zato pa na drugi strani beleži Lendava + 13 obratov, Šmarje + 10 obratov in Murska Sobota + 9 obratov. Neizpremenjeno je ostalo število obratov v srezih Brežice, Kočevje in Konjice.

Število obratov se je lani malenkostno povečalo

Po statistiki Zbornice za TOI

Zbornica za TOI je izdala statistiko o gibanju obratov v IV. četrtletju 1939.

V svojem poročilu pravi zbornica naslednje:

„Zadnje četrtletje preteklega leta kaže v vseh panogah pridobitnih obratov zmeren porast, ki je številčno skromen in katerega je označiti kot znak normalnega razvoja. Število prijav in odjav je uravnoteženo in beležimo celotno na 484 prijav 442 odjav, tako da je porast dosegel globalno le 42 obratov proti 187 v tretjem, 100 v drugem in 26 obratom porasta v prvem četrtletju lanskega leta. Celotno je torej lansko leto zaključilo s porastom 355 obratov, kar predstavlja nekaj nad 1% obstoječega stanja obratov. Statistika zadnjega četrtletja dokazuje, da je v številčnem stanju obratov nastopila

zasičenost, pri prijavah umerjenost, ki je na eni strani razumljiva z ozirom na stroške, s katerimi sta nastop in osnivanje novega obrata zvezana. Vidi se, da se strogo računa le še z izpraznjenimi mesti in odjavami, ki se spopolnjujejo z novimi prijavami. V splošnem je bil položaj v dobi od 1. oktobra do konca lanskega leta sledeči:

Panoga	Prijave	Odjave	Razlika
Industrija	4	1	+ 3
obrt	218	189	+ 29
trgovina	167	159	+ 8
gostinski obrti	95	93	+ 2
skupno	484	442	+ 42

Za celo leto 1939. se na ta način ustvarja naslednja slika gibanja glavnih gospodarskih panog:

Panoga	Prijave				Odjave				Razlika			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Industrija	4	8	7	4	23	11	5	3	1	20	-7	+3
Obrt	317	303	258	218	1096	262	186	143	189	780	+55	+117
Trgovina	238	171	179	167	755	264	200	139	159	762	-26	-29
Gostinstvo	87	88	89	95	359	83	79	61	93	316	+4	+9
Skupaj	646	570	533	484	2293	620	470	346	442	1878	+26	+100

Ako uvažujemo, da je v zadnjem četrtletju stalo vse gospodarstvo v dravski banovini prav posebno pod vtisom izbruha vojne, prometnih neprilik, številnih vojaških vpoklicev in težav dovoza surovin, je slika, ki nam jo nudi statistika, v celoti zadovoljiva.

Industrija

Med industrijskimi obrati zaznamujemo v zadnjem četrtletju štiri nove prijave, in sicer po eno strojno žago, opekarno, električno in izdelovanje čokolade. Odjavljen je bil samo en obrat, in sicer izdelovanje elektrotehničnega materiala v Celju. Ako pomislimo, da je bilo v I. četrtletju odjavljenih 11 industrijskih podjetij, vidimo, da se je položaj do konca leta stabiliziral. Industrija je obratovala kljub prometnim težkostim in motnjam pri dovozu surovin v celoti ugodno ter je bila zaposlitev zadovoljujoča. V kolikor so se pojavljale redukcije obratovanja, povzročene po zunanjih vzrokih, se je stremelo za tem, da se skrajša delovni čas, pri tem pa ves stalež izrjenega kadra delavstva zadrži pri delu. Zabeležili smo tudi tarifne pokrete ter se je nivo delavskih mezd do konca leta z ozirom na porast cen življenjskih potrebščin dvignil za 10 do 15%.

Obrt

Med obrtniškimi strokami opazimo večje gibanje pri mizarjih, kjer je število odjav (14) preseglo število prijav (11) za tri podjetja.

Istotako za 3 obrate so nazadovali kovači, posebno občutno pa je padlo število šivilj, kjer so na 17 odjav prišle samo 3 prijave, tako da se je stalež zmanjšal za 14 obratov. Nazadovanje za tri obrate je zabeleženo tudi pri čevljarjih, za štiri obrate pri pekarih, za enega celo pri mesarjih, torej pri panogah, kjer dosedaj taki pojavi niso opaženi.

Neizpremenjen je ostal položaj pri vrtnarjih, apnenicah, urarjih, pletilcih, brivcih in slaščičarjih. Pri 26 strokah ni bilo nikakih odjav, pri 14 strokah pa nobenih prijav.

Gibanje obrtništva se dokaj enakomerno porazdeljuje na vse območje banovine in ni bilo niti v mestih intenzivnejše kakor v podeželju. V oči pada veliko število odjav v Mariboru, mestu in okolici, ki v celoti absorbira število prijav. Pa tudi v Ljubljani, mestu in srezu je število odjav večje kakor število prijav. Močno nazadovanje beleži tudi obmejni radovljiški srez, ki je imel doslej sicer splošno dobro konjunkturo.

Trgovina

Od izprememb pri trgovskih obratih pripada ena tretjina trgovini z mešanim blagom kot najbolj razširjenemu podeželskemu tipu obratovanja. Med ostalimi trgovskimi strokami opazimo večje izpremembe samo pri avtotaksijah, katerih število je naraslo v tej dobi za 13 obratov, nadalje pri

Gostinstvo

Med gostinskimi obrati se je končno število povečalo skupno le za 2 podjetji, akoravno je posamično število gostiln v tem tromesečju poraslo za 10, število krčem pa za 7 obratov. Porast obeh teh tipičnih obratov gre na rovaš nazadovanja števila hotelov, ki je padlo v tej dobi za 2 obrata, restavracij, ki se je zmanjšalo za 8 obratov ter brezalkoholnih gostiln, kavarin in panzijonov, ki so nazadovali vsak za po 1 obrat. Podrobna slika se vidi iz naslednje tabele:

Fin. minister vztraja na davčni reformi

Zastopniki gospodarskih zbornic so obiskali finančnega in trgovinskega ministra ter jima izročili spomenico o novi davčni reformi, ki je bila izdelana na podlagi soglasnih sklepov konference zbornic v Ljubljani. Delegacijo zbornic je vodil predsednik ljubljanske zbornice Ivan Jelačin. Trg. minister dr. Andres je z vso pozornostjo poslušal izvajanja posameznih članov delegacije ter obljubil svojo pomoč.

Nato je odšla delegacija k fin. ministru dr. Šuteju, ki je enako zelo pozorno poslušal izvajanja delegacije ter izjavil, da bo v kratkem sklicana v finančnem ministrstvu konferenca strokovnjakov iz finančnega ministrstva ter

zastopnikov gospodarskih zbornic. Na tej konferenci se bo razpravljalo o vseh vprašanjih, ki jih omenja spomenica zbornic.

Minister Šutej je nadalje opozoril zastopnike zbornic — kakor poroča »Jugoslov. Kurir« — naj ne pričakujejo nobenih večjih sprememb v novih davčnih uredbah, ker se bistvo davčne reforme ne bo spremenilo. Vse tehnične napake in nedostatke pa je pripravljeno finančno ministrstvo popraviti in dopolniti.

Ravno tako se ne bo odstopilo od določbe, da morajo tudi nekateri zavezanci pridobiti voditi knjige. Če ti zavezanci dosedaj niso vodili knjig, se bo davek od-

meril na podlagi podatkov, ki jih ima davčna oblast.

Kar se pa tiče posameznih panog trgovine, kakor n. pr. žitne trgovine (kjer je davčna reforma še zlasti zgrešena, op. ured.), se more pričakovati, da se bodo dotične določbe popravile in omogočila še nadalje žitna trgovina. (Tu je treba pripomniti, da je velik del žitnih trgovcev že odjavil svoje obrate in je torej že dvomljivo, če bo še mogoče popraviti to, kar je povzročila premalo predudarjena davčna reforma.)

Dvomimo, če bo res mogoče obdržati sedanjo davčno reformo nespremenjeno v njenih bistvenih točkah.

Pogajanja z italijanskimi dobavitelji prediva še niso končana

Pogajanja zaradi italijanskih dobav bombažnega prediva še niso končana. Pristojna italijanska ustanova za trgovinska plačila je voljna, da ustreže našim kupcem bombažnega prediva ter bo v ta namen tudi predlagala italijanskemu korporativnemu ministrstvu potrebne predloge. Naši ljudje upajo, da bo sedaj nastal preobrat v pogajanjih, ki so v zadnjih dneh zadevala na velike težkoče. Upati je zato, da bo na iniciativo Istituto Cofoniere Italiano prišlo do ponovnega sestanka med našimi zastopniki in zastopniki te ustanove.

Težava pa je v tem, ker so Italijani zahtevali zopet višje cene. S starimi zvišanji bi se cena sedaj zvišala že za 120 %, v nekaterih primerih za celo več v primeri s cenami pred 1. septembrom 1939.

Naš dolg Italiji se je zmanjšal za 21 milijonov

Izkaz o stanju naših kliringov z dne 8. t. m. navaja naslednje spremembe (vse številke v milijonih dotične valute):

Aktivni kliringi:	8. II.	31. I.
Bolgarska din	1,17	0,53
Nemčija RM	7,15	6,57
Češko-Moravska Kč	56,04	70,76
Španija peset	2,93	2,93
Francija fr. fr.	0,69	—
Pasivni kliringi:		
Belgija belg	1,42	1,42
Italija din	47,15	68,20
Madžarska din	23,34	27,21
Poljska din	18,89	26,89
Romunija din	15,42	27,25
Turčija din	0,32	0,08
Slovaška Ks	3,09	1,70
Francija fr. fr.	—	0,29
Franc. kolonije fr.	0,02	0,03

Povečano klanje živine

V zadnjem času se je v naši državi klanje živine zelo povečalo, da imamo zato sedaj vsak dan okoli 3 vagone težkih govejih kož več kot prejšnja leta. Nekateri zato menijo, da je uvoz surovih težkih kož danes nepotreben. Še vedno pa je v veljavi obveznost izvoznikov telečjih kož, da na bazi kompenzacij uvozijo težke goveje kože. Samo lani smo dali za te kože na 44 milijonov din.

Nekateri gospodarski krogi so mnenja, da bi bilo treba to obveznost odpraviti in za njihov uvoz rezervirane devize pri Narodni banki uporabiti za mnogo bolj potrebne surovine naši industriji.

Dunajski velesejem od 10—17. marca

Prijave, vprašanja, osebna ali pismena naj se pošljejo častnemu zastopniku Dunajskega velesejma za Hrvatsko in Slovenijo Josipu Kulhaneku, Zagreb, Ilica 9.

Za potovanje je potreben vizum, ki se izdaja obiskovalcem Dunajskega velesejma brezplačno. Kdor hoče obiskati Dunajski velesejem, naj se prijavi častnemu zastopniku vsaj do 20. februarja, ker bi sicer težko dobil pravočasno vizum.

Banovinski proračun zvišan

Ekspoze bana dr. Natlačen

Prosveta

V ponedeljek dopoldne se je začelo XI. redno zasedanje banskega sveta, ki ima še vedno le posvetovalno nalogo.

Potem ko je dr. Ravnihar predlagal vdanostne brzojavke kralju, kraljevskemu domu in knezu-namestniku ter številne pozdravne brzojavke članom vlade, je podal ban dr. Natlačen ekspozice o novem banovinskem proračunu. Iz njegovega ekspoziceja posnemamo naslednje:

Novi proračun se predlaga v višini 139.831.260 dinarjev ter je za 2.807.990 dinarjev večji od lanskega. Ne uvaja se nobena nova davščina in tudi odstotek doklad se ne bo zvišal. (Računa pa se na višji donos doklade zaradi zvišane davčne osnove.) Ban ugotavlja, da so bili banovinski proračuni vedno realni in so dosegli 100% proračunano kritje.

Ban je nato omenil, da se bodo prejemi banovinskih uslužbencev zvišali, kakor hitro se bodo zvišali prejemi državnih. Zboljšale bi se plače predvsem nižjim nameščencem in onim z večjim številom otrok. Zaradi zvišanja plač je v proračunu določena proračunska rezerva s 3 milijoni namesto z 1.

Proračuni podeželskih občin so narasli od 86,1 na 91,6 milijona din. Zadolžitve podeželskih občin se ceni na 70 milijonov din. Nekateri občine so dosegle prebitke.

Vprašanje tujcev

Očitki o nezadostnosti zaščite narodne posesti niso utemeljeni. V letih 1936.—1938. je prešlo iz nemških in židovskih rok v roke Jugoslovancev 1265 ha zemlje, iz nacionalne v tujo posest pa le 177 ha. Leta 1939. sploh ni prešlo nobeno večje posestvo v tuje roke, prehodi manjših pa so bili dovoljeni le v redkih primerih.

V banovini je nastanjenih 18.869 tujcev, od katerih je 4800 nemških, 9650 italijanskih (večinoma Slovencev), 2000 Čehov, 419 madžarskih, 1250 drugih državljanov ter 150 tujih Židov. Po teh številkah le 0,9% (če namreč odštejemo tuje državljane, ki so slovenske narodnosti) vsega prebivalstva banovine. Več pa je potujočih tujcev.

Nato je ban precej obširno govoril o veliki

nevarnosti komunizma

in se pritoževal, da le del javnosti sodeluje pri boju proti komunizmu. Zlasti med dijaštvom je komunizem precej razvit.

Ban je nato obširno govoril

o pospeševanju kmetijstva.

To je potrebno, ker je ena četrtina kmetskega prebivalstva navezana na postranski zaslužek. Pomagati je treba kmetu z združništvom.

Ustanovile se bodo nove kmetijske in gospodarske šole ter nova kmetijska šola za Gorenjce v Poljčah. Letno se bo v teh šolah vzgajalo 150 gojencev in 80 gojenk.

Velik napredek je bil dosežen v semenogojstvu. Uspešno deluje kmetijska poskusna in kontrolna postaja.

Zboljšanje živinoreje je odvisno od zboljšanja pogojev za pridelovanje krme. Selekcijjskih edinic je 153 s 5500 člani. Snujejo se selekcijjske edince za svinjerejo, ovce-rejo in gojitev štajerske kokoši.

Ugodno se razvija mlekarstvo po enotnem načelu na združni podlagi.

Vinogradništvo podpira banovina s posojili in oddajo dobrega trsnega materiala. Tudi za izboljšanje sadjarstva in vrtnarstva skrbi banovina.

V ljudskem šolstvu manjka še 1.312 učilnic in 300 poslopij, manjka nadalje 228 učiteljev, ker 425 učnih oseb ne poučuje. (Preveč birokratičnih pisarij!) Znano je pomanjkanje srednješolskih poslopij in mora izdati banovina do poldruga milijona dinarjev na leto za vzdrževanje srednjih šol, kar je naloga države.

Učne knjige se preveč menjavajo in so zato predrage. Poklicne posvetovalnice bi se morale bolj uporabljati. Potrebne bi tudi bile demokratične reforme pri določevanju prosvetnih smernic!

Tehnična dela

Ban dr. Natlačen je obširneje govoril o cestnih delih. Nujno potrebno je, da se prenesejo nekateri dohodki drž. cestnega fonda (ki je dobil iz Slovenije 9 milijonov din) na banovinski cestni sklad. Ta je lani začel dobivati prve dohodke. Za pospeševanje cestnih del je najela banovina posojilo v višini 25 milijonov din, ki se amortizira iz dohodkov banovinskega cestnega sklada.

Ban omenja potrebo proučitve cestnega banovinskega omrežja ter je nato govoril o melioracijskih delih.

Mnogo je storila banovina za zgraditev vodnjakov. Prve vasi iz Suhe krajine bodo že letos dobile vodo iz skupinskega vodovoda. Tudi drugod se bodo zgradili skupinski vodovodi.

V Mariboru se bo zgradila dvajsetrazredna srednja šola.

Elektrifikacija dežele lepo napreduje. Postavljenih je bilo 124 kilometrov novih daljnovodov, 28 transformatorskih postaj, krajevna omrežja pa so se povečala za 198 km. Posebno važna je napeljava zveznega daljnovoda, ki veže električno centralo TPD z omrežjem KDE. Oddaja toka KDE se je povečala od 21'46 na 26'46 kil. ur. Dohodki od prodanega toka so narasli od 19'07 na 23'5 milijona din. Lani je bilo v električne naprave investiranih 12'5 milijona din.

Socialna politika in ljudsko zdravje

Rodnost stalno pada. Leta 1932. je znašala še 27'1 na tisoč prebivalcev, leta 1938. 21'7, leta 1939. 21'5. Padajoča smrtnost ni mogla nadomestiti padanja rojstev. Bela kuga se širi.

Uredba o ustanovitvi drž. tvornice cementa

Iz Beograda se poroča, da je v gradbenem ministrstvu izdelan načrt uredbe o ustanovitvi in organizaciji drž. podjetja za proizvodnjo cementa. Po tej uredbi bi vse drž. tovarne za cement tvorile eno državno podjetje. Podjetje bi se ustanovilo iz dohodkov drž. cestnega fonda in bi bilo seveda pod upravo in nadzorstvom gradbenega ministrstva. Za podjetje bi veljale vse zakonske določbe, vendar pa bi bilo davka prosto. Novo podjetje naj bi omogočilo čim cenejšo proizvodnjo cementa za državne potrebe.

Organi podjetja bi bili: upravni odbor, direkcija podjetja in uprave posameznih cementarn.

Uredba nadalje predvideva, da ima upravni odbor oz. njegovi člani dežurstvo, za katero dobivajo dnevnice, a dnevnice tudi za seje in potne stroške. Gradbeni minister pa more določiti upravnemu odboru, ki se sestavi le iz uradnikov ministrstva, ki bo torej popolnoma birokratičen, posebne nagrade za izredne uspehe, ravno tako tudi direktorju podjetja in upravnikom posameznih cementarn. Poskrbljeno je torej res

Kazni zaradi prekrškov protidraginske uredbe je bilo izrečenih 46 (med temi večinoma zaradi neoznačenih cen za posamezne predmete, op. ured.).

Ban je nadalje omenil, da bo dobil pooblastilo, da bo mogel minimalne mezde dvigniti tudi na 3 din za uro.

Ban je obširneje govoril o plačah zasebnih nameščencev ter ugotovil, da imajo pod določeno višino plače: v občinskih uradih 45% vseh nameščencev, v notarskih in odvetniških pisarnah pa celo 60%.

Ban je nato prešel

na gospodarsko stanje v banovini.

Težke razmere zaradi vojne občutita zlasti trgovina in industrija. Iz gibanja obratov se vidi, da trgovina stagnira. Padanje števila industrijskih obratov se je lani ustavilo. Število zavarovancev pri socialnih ustanovah nudi ugodno sliko.

Proizvodnja premoga je narasla in se je začel premog tudi izvažati.

Vloge v denarnih zavodih so padle, vendar pa je pomirjenje vlagateljev že nastopilo.

Da se industrija seli v druge kraje, so trije glavni vzroki: nenaki samoupravni davki, bližina državne meje in razlika v mezdah in socialni zaščiti delavstva.

Od vseh obratov je 27.063 v rokah Jugoslovancev (tu so vsa manjša podjetja, op. ured.), 1031 v rokah Nemcev, ki so naši državljani, 167 v rokah Nemcev — tujih državljanov, 131 je last Madžarov — naših državljanov — in 8 last tujih državljanov, 21 je last Italijanov, 151 Židov — naših državljanov — in 14 Židov — tujih državljanov.

Na koncu svojega ekspoziceja je naglasil ban dr. Natlačen, da bi mogli Slovenci, tudi če bi prispevali za javne finance v dosedanjem obsegu, brez težave kriti vse svoje dosedanje potrebe, če bi se ustanovila slovenska upravna enota. Mogla se bo popolnoma posvetiti reševanju svojih nalog, ker bo imela zadostna finančna sredstva.

Nato so sledila poročila načelnikov posameznih oddelkov ter debata. Ta je imela večinoma zelo lokalni značaj. Zasedanje pa traja še nadalje in bo zaključeno ob koncu tedna.

Politične vesti

Ves svetovni tisk še nadalje obširno piše o Wellesovi misli. Nekateri listi pišejo, da je bil poslan Welles od Roosevelta v Evropo, ker so si poročila ameriških diplomatskih zastopnikov o stanju v Evropi nasprotovale. Welles naj bi omogočil predsedniku USA jasno sliko. Neki listi pišejo, da je namen vse akcije odvrti Nemčijo od obupnega poskusa, da bi s silo izsilila odločitev. Tak poskus Nemčije bi ne le njej, temveč tudi drugim državam prinesel silno mnogo gorja. Slišijo se pa tudi mnenja, da je zadnji razlog Wellesove misije dognati možnosti za pomoč Finski.

V splošnem pa vsi listi sodijo, da ni verjetno, da bi mogla Wellesova misija imeti ta uspeh, da bi se vojna nehala. Vendar pa se na drugi strani tudi naglašja, da se je misija Wellesa pripravljala dva meseca in da bo zato mogla imeti vendarle neke pozitivne uspehe.

Nemčija še ni označila oficialno svojega stališča k Wellesovi misli. Tem večjo pozornost je vzbudil telefonski razgovor med Mussolinijem in Hitlerjem.

Predsednik Roosevelt je na nekem zborovanju dejal, da je 98% ameriškega ljudstva na strani Fincev. Sovjetska diktatura se je izkazala kot slabša od vseh drugih. Njegove iluzije o sovjetskem eksperimentu so končane. Posebno je obsodil Roosevelt sovjetski napad na Finsko. Po tej izjavi Roosevelta sklepajo, da bo glavna naloga Wellesa ugotoviti stališče posameznih držav do Sovjetske Rusije.

Sovjetski listi so končno vendarle omenili Rooseveltov govor, s katerim je obsodil sovjetski napad na Finsko. Sovjetski listi pa ne objavljajo govora samega, temveč le neugodne kritike tega govora v nekaterih ameriških listih.

Havas poroča iz Bratislave, da se zbirajo v Češko-Moravski nemške čete, ki odhajajo nato na Slovaško. Bolnišnice v protektoratu so dobile nalog, da pripravijo 50.000 postelj. Tudi o drugih vojaških pripravah nemške vojske na Češko-Moravskem se poroča.

Poljski zun. minister Zaleski je prišel v London. Namen njegovega obiska je baje predvsem ta, da se Anglija izreče za Poljsko, kakršna je bila l. 1939., ne pa za okrnjeno Poljsko, kakor predlagajo nekateri.

Glavni odbor švicarske socialistične stranke je sprejel resolucijo, v kateri ostro obsoja sovjetski napad na Finsko.

Preiskava v Stockholmu je ugotovila, da so dobili švedski komunisti v zadnjih letih več milijonov švedskih kron, da bi podpirali težnje sovjetske politike.

Komunisti v Belgiji so povzročili več stavk v belgijskih premogokopih. Nekateri zahtevajo zato razpust belgijske komunistične stranke.

Prevoz avstralskih in novozelandskih čet, ki so prišle te dni v Egipt, je eden največjih vojaških transportov, kar jih pozna moderna zgodovina. Čete so prišle 16.000 km daleč. Po vsej poti se ni pripetilo niti najmanjši incident. Prišlo je toliko ladij, da je bilo svedsko pristanišče prenatrpano. Čete je pozdravil v imenu angleškega kralja minister za dominione Eden. Avstralske in novozelandske čete ostanejo na Bliznjem vzhodu.

Finski zunanji minister Tanner je odločno zavrnil vsa poročila o mirovnih poskusih med Finsko in Sovjetsko Rusijo. Te vesti imajo samo ta namen, da bi prepredile nadaljnjo pošiljanje orožja in vojne materiala Finski. Ker dobiva Finska še nadalje pomoč v materialu in tudi v voštvu, bo tudi mogla klijubovati sovjetskim napadom.

Sovjetski pritisk na Mannerheimovo črto še narašča. Tu je zbrana 7. sovjetska armada, ki ima 12 pehotnih divizij, ter skoraj 1000 tankov, med katerimi so tudi veliki po 70 ton težki. Vsa sovjetska armada šteje okoli 300.000 mož. Sovjeti so dosegli neke uspehe ter zavzeli prve utrjene finske postojanke, ki pa so še pred samo črto. Sovjetsko poročilo navaja, da so sovjetske čete zaplenile tudi večje število topov. Finske čete se še nadalje krepko upirajo in so zato sovjetske izgube silno velike. Nekateri listi pišejo, da je Stalin odredil, da mora biti najkasneje do aprila odpor Fincev stv. Četam na Karelijski ozini zapoveduje sam Vorošilov.

Sovjeti poročajo, da so na Karelijski ozini zavzeli že 32 utrd, med njimi 21 betoniranih ter da so zaplenili 230 strojníc in 23 topov. Finci pa nasprotno poročajo, da so odbili vse napade in da so izvedli več uspešnih protinapadov. Uničili in zaplenili da so tudi več tankov in letal.

Vsak trgovec mora biti naročnik »Trgovskega lista«

Občni zbori

Izredni občni zbor tvrdke »Lesna industrijska in vnovčevalna družba v Ribnici« na Dolenjskem bo 29. februarja ob 8. v pisarni Posojilnice v Ribnici. Na dnevnem redu je sklepanje o likvidaciji in izbrisu tvrdke iz združnega registra.

Denarstvo

Nalaganje rezerv zavarovalnic, denarnih zavodov itd. v drž. papirje

Zadnji »Službeni list« je objavil naslednjo uredbo o dopolnitvi uredbe o ustanovitvi poslovnih rezerv in rezervnih skladov pri zavarovalnih podjetjih, ustanovah socialnega zavarovanja, denarnih zavodih in združenih organizacijah kakor tudi o delnem nalaganju teh rezerv in rezervnih skladov v državne vrednostne papirje:

Člen 1. — Vse ustanove, obsežene z uredbo o ustanovitvi poslovnih rezerv in rezervnih skladov pri zavarovalnih podjetjih, ustanovah socialnega zavarovanja, denarnih zavodih in združenih organizacijah kakor tudi o delnem nalaganju teh rezerv in rezervnih skladov v državne vrednostne papirje, izvzemši kreditne in zavarovalne zadruge, so radi vpisa novega 6% nega drž. posojila za javna dela in državno obrambo od 1. januarja 1940. dalje dolžne polagati na posebni tekoči račun pri Državni hipotekarni banki delistih zneskov, ki se morajo po predpisih uredbe uporabiti za obvezno nalaganje v notranja državna in od države zajamčena dolgoročna posojila, in to:

- a) privatni denarni zavodi 50%;
- b) zavarovalna podjetja 60%;
- c) ustanove socialnega zavarovanja in humanitarne zavarovalne ustanove 75%.

Po teh tekočih računih odobruje Državna hipotekarna banka izjemoma obresti po 6% na leto, ki se računajo od dne njih položitve na posebni račun.

Člen 2. — Za vsote, položene po prednjem členu v času med posameznimi izdajami 6% nega državnega posojila za javna dela in državno obrambo, more Državna hipotekarna banka prepustiti svoje obveznice tega posojila, zaračunane po tečaju, po katerem jih je sama vpisala.

Člen 3. — Če se določbe te uredbe ne izvršujejo, ima to za posledico uporabo predpisa § 13. uredbe o ustanovitvi poslovnih rezerv in rezervnih skladov pri zavarovalnih podjetjih, ustanovah socialnega zavarovanja, denarnih zavodih in združenih organizacijah kakor tudi o rednem nalaganju teh rezerv in rezervnih skladov v državne vrednostne papirje in pravilnika o izvrševanju te uredbe.

Člen 4. — Predpisi te uredbe veljajo do končnega vpisa 6% nega državnega posojila za javna dela in državno obrambo.

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 8. februarja navaja naslednje spremembe (vse številke v milijonih din):

Kovinska podloga se je povečala za 8 na 2.018,0.

Devize izven podloge so se zvišale za 17,8 in so narasle že na 790,2.

Vsota kvancev se je povečala za 30,6 na 384,4.

Skupna vsota posojil je padla za 30,2 na 1.924,3, in sicer so nazadovale menična posojila za 28,5 na 1.850,1, lombardna pa za 2,8 na 74,2.

Eskont bonov za narodno obrambo je narasel za 167 na 1.483, dočim je ostal eskont zapisov fin. ministrstva neizpremenjeno na 839,4.

Razna aktiva so se zmanjšala za 34,5 na 2.470,4.

Obtok bankovcev se je povečal za 114,6 na 9.912,1, da bo kmalu dosegel 10 milijard. Dvignila pa se je tudi skupna vsota obvez na pokaz, in sicer za 47 na 2.167,4.

Skupno kritje se je zato znižalo od 26'98% na 26'73%, samo zlato kritje pa od 26'84% na 26'58%.

Obrestna mera je ostala še nadalje nespremenjena.

Investicije kapitala v Romuniji

V podjetja vloženi kapital pada v Romuniji stalno. Lani je padel za 40%. L. 1936. so znašale povprečne mesečne investicije 1,271, l. 1937. 401, l. 1938. 392, l. 1939. pa le še 222 milijonov lejv. Največ so investirala industrijska

podjetja s skupno 687 milijoni lejv. Investicije v trgovino so padle na 25 milijonov lejv, v denarstvu pa so znašale vse investicije l. 1939. le 51 milijonov lejv.

Na beograjski borzi so notirali dne 13. II. drž. papirji: vojna škoda 425—430, agrarne 52, begluške

77, dalmatinske 72, gozdne 69, 7% Blair 89, 8% Blair 97, Seligman 100 50, investicijsko 98 25. — Delnice Narodne banke so bile po 7500, delnice PAB pa po 195—197 (drobni kosi).

V Češko-moravskem protektoratu so bili dani v promet bankovci po 1 in 5 Kč, ki jih je izdala Česko-Slovenska narodna banka. Bankovci so bili izdelani še pred razpadom Českoslovaške.

Opomin srbskega trgovstva

Govor predsednika Savića na slavi srbskih trgovcev

Prejšnji teden je slovesno praznovala Zdrženje trgovcev v Beogradu ter Zveza srbskih trgovskih združenj svojo krstno slavo. Slavnosti so se udeležili poleg zastopnika Nj. Vel. kralja, zastopnikov Predsednika vlade, patriarha, vojnega in trgovskega ministra ter komandanta vsega našega orožništva tudi zastopniki slovenskega trgovstva, tako predsednik Zbornice Ivan Jelačin, predsednik Zveze trgovskih združenj Stane Vidmar ter tajnik zveze dr. Pustišek. Vse odlične goste je pozdravil predsednik Zveze trgovskih združenj Nedeljko Savić z globoko občutenim patriotičnim govorom, kateremu pa je dodal tudi nad vse resen opomin, da se že enkrat začne voditi v naši državi bolj preudarna gospodarska politika. Med drugim je dejal:

Trgovski stan, v čigar vrstah so pripadniki vseh ver, se je danes zbral na tej verski svečanosti pred simboli pravoslavja in srbstva, da najde uteho za svoje vznemirjenje in svojo bojazen pred prihodnostjo, ki mu jo je usoda določila. Versko, konstruktivno s patriotizmom navdahnjen trgovski stan se zaveda svojih državljanskih in nacionalnih dolžnosti. Ojeklenen v svoji vsakdanji borbi za obstanek ter za zagotovitev napredka svojih podjetij je ta delovni element pripravljn tudi na največje žrtve in nevarnosti. Trgovci v naši državi so tudi v preteklosti dokazali, da so predvideli mnoge dogodke ter da so brez ozira na delo in žrtve s skupnim delom utrdili moralno in materialno svoje vrste, hkrati pa tudi dajali izdatne materialne podpore največjim nacionalnim stremljenjem.

Delo vojvodinskih trgovcev za kulturni dvig srbskega naroda in krepitev narodne misli že takrat, ko še ni bilo nobene popolnoma samostojne jugoslovanske države, je dobro znano. Ravno tako nam je tudi še v živem spominu pomoč, ki so jo dajali vojvodinski trgovci Karadjordju in Milošu, ki sta tudi sama bila trgovca, pri njih vstaji za osvoboditev srbskega naroda.

Postavljanje cerkvenih in posvetnih ustanov zavoljo duhovnega, kulturnega, prosvetnega in gospodarskega napredka našega naroda, ki je po rekah prelite krvi dobil svojo samostojnost, je enako v prvi vrsti delo naših trgovcev, ki so svoja v desetletjih z muko pridobljena premoženja zapuščali v korist vsega našega naroda. In ko je bilo treba sprejeti borbo za obrambo naše narodne svobode, so trgovci z obeh bregov Donave, Save in Drine dajali svoje premoženje občni stvari na razpolago, hkrati pa tudi sami padali na bojnih poljih ter z življenjem potrdili svoje nacionalno prepričanje.

Čeprav se na širom vse naše prostrane očetnjave dvigajo velike palače kot dobrodelne ustanove srbskih trgovcev, Vas danes vendar sprejemamo v skromni hiši, v dvorani, ki ne le da ni okrašena z umetniškimi izdelki, temveč nima niti najbolj preprostega pohištva, da bi mogla dostojno predstavljati materialno stanje našega stanu. Dajoč tudi danes na levo in desno podpore in pomoč ter odgovarjajoč skoraj na vse nacionalne apele in zahteve, ni moglo Srbsko trgovsko združenje, ki ob-

stoja že 50 let, ter Zveza trgovskih združenj, ki obstoja že 7 let, nabaviti za svoje potrebe in za svojo reprezentacijo najpotrebnejše. S tem hočem poudariti, s kakšno pozornostjo spremlja naš stan vse javne posle in zavoljo njih zapostavlja tudi svoje interese, ker ima pred očmi samo občne interese in našo bodočnost.

Zivimo v dobi, ko je vojni požar zajel dober del Evrope in grozi, da tudi nas vrže v občno katastrofo. Mnogi od nas so se borili v svetovni vojni in preživeli njene strahote ter vedo zato dobro, kaj pomeni vojna in njene posledice. Vsak hip nas more dovesti v položaj, da se bomo morali braniti. To pa še ni bilo razlog za skrb, če bi v naših dušah vladala mir in zadovoljnost kakor v časih pred svetovno vojno. Toda v nas je danes nemir, ker se je med nami naselil mnogo bolj nevaren neprijatelj kakor pa je sovražnik od zunaj in ta neprijatelj razbija naše sile s tem, da uničuje naša patriotična čustva, ki so neobhodno potrebna, da se pripravimo obramba našega naroda ter njegove svobode in samostojnosti. Mi trgovci vsak dan s strahom vidimo iz govorov in dejanj posameznih odgovornih činiteljev, kako daleč so njih napačna naziranja zašla in kako zavedno ali nezavedno delajo napake, s katerimi se ruši red, na katerem sloni sila našega naroda in varnost naše države. Podirajo se temelji našega družabnega in gospodarskega reda. Podirajo se načela zasebne lastnine, ki je z državno ustavo in z zakoni zajamčena. Harangirajo se množice, da ne bi izpolnjevale svoje obveznosti ne samo do zasebnikov, temveč tudi proti državi. Široki sloji našega naroda se vzpodbujajo na nedelo in na sprejemanje miloščine in podpore. Kadar pa bo to lepega dne postalo pravilo, potem se bo seglo tudi po državnem premoženju, za kar se na veliko delajo priprave. Že se slišijo izjave posameznih odgovornih osebnosti, ki naglašajo geslo: »Tovarne delavcem!« To ima uničujočo silo, kakor če bi se propagiralo geslo: »Vojsko navadnim vojakom!«

Takšne izjave vzbujajo nemir v dušah nacionalnih trgovcev, ki se začudeni sprašujejo, kaj to pomeni! Kakšen namen naj imajo takšni postopki še zlasti v sedanjih težkih časih, ko je čisto negotovo, kaj prinese jutrišnji dan.

Trgovci dobro vedo, da je zanje tem bolje, čim manj je bede in revščine. Vedo pa tudi, da se beda in revščina ne odpravljata z ustvarjanjem nove revščine ter s hujškanjem na nedelavnost in vzemanjem tuje lastnine, temveč le s pozivanjem na neutrudno delo in varčevanje.

Pri nas v trgovini, industriji in obrtu skoraj ni podedovanih bogastev. Naši gospodarski ljudje so postali premožni neposredno prihajajoč iz revnih kmetijskih in obrtniških rodbin. Vse, kar imajo, so si pridobili sami z delom in varčevanjem. Namesto priznanja pa takšno delo! Namesto nagrad, ki bi vzpodbujale k še večji tekmi za ustvarjanje novih poslov ter novih možnosti za zaposlovanje brezposelnih, se izmišljujejo bajke o našem kapitalizmu, ki ga dejanjsko pri nas sploh ni ter se iščejo

pota, kako bi se uničili plodovi posameznih zasebnih naporov, s čimer se ubija vsaka volja za delo in napredek, pri mladini pa ustvarja nerazpoloženje za ustvarjanje in pridobivanje.

Gospodarstvo in trgovina se ne moreta uničiti. Zahtevajo jih življenske potrebe vseh narodov na svetu. Tako pa tudi potrebe našega naroda. Takšno napačno pojmovanje pa more uničiti naše nacionalno gospodarstvo ter ga izročiti tujcem, kakor je to bilo v času robstva našega naroda. To pa nam ni vseeno. Ni vseeno za naš narod, v katerih rokah je naše gospodarstvo. Kdor pridobiva, ta bo tudi zidal, gospodarsko suženjstvo pa pomeni tudi popolno politično suženjstvo.

Umirali bomo če bo treba, toda naše zlate nacionalne in gospodarske svobode ne damo!

Oprostite mi, da sem moral vsaj z nekaj besedami povedati strah, ki ga čutimo v teh težkih trenutkih, namesto da bi bili zbrani in s tem sposobni, da sprejmemo vse dogodke, pa naj bi bili še tako težki, z zaupanjem v našo gospodarsko in moralno silo. Samo zaradi primera sem moral omeniti te značilne pojave, ki izvirajo iz

vrst odgovornih činiteljev, čeprav bi mogel navesti še polno stvar, ki kažejo jasno tendenco, da se hoče uničiti zasebna lastnina, zlasti pa da se črtajo eksistence naših svobodnih in poštenih nacionalnih pridobitnikov ter olajša iavazija tujcev in eksponentov tujih gospodarskih interesov ter s tem pospeši uničenje naše gospodarske in državne samostojnosti. K temu cilju nas bodo tudi privedle nedavno objavljene davčne novele, s katerimi se postavljajo oblasti in pridobitniki v nemožnost, da izvrše predpisane tehnične postopke. Pridobitniki se postavljajo v položaj okorelih zlikovcev in za najmanjše tehnične prestopke se kaznujejo z neverjetno visokimi globami, kaznujejo se disciplinsko, istočasno pa se postavljajo na obtoženiške klopi kakor težki zločinci. Uradniki pa se spravljajo v velike izkušnje.

Storjene napake in krivice so tako velike, da upamo, da bodo avtorji teh novel sami spoznali njih zgrešenost ter jih umaknili. Kajti mnogo lažja in pravičnejša pota so, da se pride do zaželenega cilja.

Svoj govor je zaključil Nedeljko Savić z besedami:

Trdno smo prepričani, da bomo mogli z Božjo pomočjo, z zaščito naše krstne slave ter pomočjo naših prijateljev ter vse objektivne javnosti prepričati odločilne činitelje o napačnosti pota, na katerega se pošiljajo naše gospodarske stvari. Še vedno verujemo, da bomo brez pretresljajev, s slogom in skupnim sodelovanjem mogli dvigniti naše še nerazvito narodno gospodarstvo in obvarovati svoje pridobljene pravice, da bomo mogli ohraniti sedanjí družabni red v duhu občnih interesov, ker so to hkrati tudi najboljši pogoji za blagostanje naroda, za napredek države in za individualni razvoj vsakega posameznega delovnega in poštenega človeka.

Zastopniki hrvatskih zbornic pri dr. Mačku

Predsedniki vseh trg., industrijskih in obrtniških zbornic na ozemlju banovine Hrvatske so obiskali dr. Mačka in mu poročali o sklepih, ki jih je sprejela konferenca hrvatskih gospodarskih zbornic v Zagrebu.

Zlasti pa so predsedniki zbornic zaprosili dr. Mačka za posredovanje glede izdaje novih uredb in predpisov, ki so važni za gospodarstvo. Ti se v bodoče nikakor ne bi smeli izdajati brez sodelovanja gospodarskih krogov, ki bi vedno pravočasno opozorili na napake v teh predpisih. Če bi se ta opozorila takoj proučila, bi se napake tudi mnogo laže odpravile, kakor pa se odpravijo potem, ko so predpisi že izdani. S tem pa bi se tudi preprečilo, da se uredbe in naredbe ne bi večno spreminjale in dopolnjevale, kar ustvarja pravi kaos.

V zvezi s tem je delegacija tudi opozorila na davčno vprašanje in

zlasti na zadnjo davčno reformo ter na protidraginjsko uredbo. Obe se morata vsekakor spreminiti.

Zlasti pa so opozorili predsedniki zbornic na nemile posledice raznih anonimnih ovadb proti trgovcem. Te so dostikrat samo akt osebnega maščevanja. Obveljati bi moralo načelo, da se upoštevajo samo podpisane ovadbe, da bi mogel poklicati po krivici ovadeni trgovci klevetnika tudi na odgovornost. Danes se dogaja tudi to, da konkurent prijavi konkurenta samo zato, da izve za njegovo kalkulacijo. K sodni razpravi pošlje svojega zaupnika in tako izve za vse poslovne tajnosti svojega konkurenta. To bi se vsekakor moralo preprečiti.

Predsednik dr. Maček je pazljivo poslušal izvajanja posameznih članov delegacije ter obljubil, da se bo zavzel za vse pravične zahteve in za vsa vprašanja, ki zanimajo hrvatsko gospodarstvo.

Zunanja trgovina

Ustanovna skupščina Jugoslov.-romunske trgovinske zbornice, ki bi morala biti v nedeljo, je odgodena.

Zasedanje Nemško-jugoslovanske stalnega gospodarskega odbora bo 5. marca v Berlinu.

Pogajanja za ureditev izvoza naših živin v Italijo, ki bi se morala ta mesec začeti na Reki, so odložena in se bo živina ta mesec izvažala na isti način kot doslej.

Na Bolgarskem je z novo uredbo urejena prodaja kože za obutev. Velet trgovci in tovarne morajo imeti posebno dovoljenje trgovinskega ministra. Trgovci-detajlisti morajo imeti dovoljenje lokalnih komisarjev. Na vsaki koži mora biti napis: »Svobodno za prodajo.«

Turško trg. ministrstvo je razdello vse izvozne firme v pet skupin. V prvi skupini so zadruge, Kmetijska banka in druge banke,

ki so važne za regulacijo razmer na trgu. V 2. skupini so močne trgovske firme, ki morejo igrati podobno vlogo. V 3. skupini, ki izvažajo že najmanj 3 leta. V 4. skupini one, ki izvažajo manj časa in 5. one, ki bi šele začele izvažati.

Med Italijo in Sovjetsko Rusijo se vodijo nova trgovinska pogajanja, ki ugodno potekajo. Zlasti gre za dobavo ruske nafte Italiji.

Francija in Italija sta zvišale svoja naročila premoga v Angliji. Izvoz jekla iz Anglije se je zmanjšal zaradi njenih lastnih potreb, zelo pa se je povečal izvoz avtomobilov.

Švica bo kontrolirala lesni izvoz in uvoz. Švica mora uvažati les ter je uvozila zadnji dve leti vsako leto lesa za 16 milijonov švic. frankov.

Po mednarodni statistiki so USA glede perutinarstva na prvem mestu v svetu. Imajo 412 milijonov kokoši. Kitajska jih ima 278. Rusija 200 in Nemčija okoli 100 milijonov. Zelo razvito je perutinarstvo tudi na Nizozemskem in Danskem.

Naši birokrati znajo

Kakšne absurdnosti pogruntajo naši birokrati, o tem podaja lep primer »Jug. Lloyd«, ki navaja kot primer pravilnik za notranjo poštno službo. Po tem pravilniku mora vsak izdajatelj knjig, ki se hoče poslužiti znižane tarife za pošiljanje književnega oglasa, s katerim dela reklamo za neko knjigo, poslati pošti dva izvoda te knjige. Če v oglašu priporoča več knjig, potem mora od vsake knjige poslati po dva izvoda. Če bi torej poslal velik založnik reklamni seznam svojih knjig, bi moral poslati pošti dve celi biblioteki, če bi hotel doseči znižano poštnino.

Ne vemo, pravi zagrebški list, ali so hoteli merodajni činitelji pri pošti napraviti iz poštne uradov knjižnice ali pa so hoteli onemogočiti pošiljanje književnih oglasov po znižani ceni? Kakšen smisel naj ima torej ves pravilnik?

Uredba o kontroli cen

je izšla. Njeno besedilo objavimo v prihodnji številki v celoti. Prav tako objavimo tudi spremeno izjavo trgovskega ministra k tej uredbi.

Nemško-sovjetska trgovinska pogodba

Pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo so bila ugodno zaključena. Zamenjava blaga med obema državama bi se tako povečala, da bi dosegla najmanj vrednost 1 milijarde mark na leto. Po novi pogodbi bo imela Nemčija pravico, da zgradi v Rusiji potrebne tovarne za izkoriščanje nekaterih surovin.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce,

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovani prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

Dobave - licitacije

Dne 17. februarja bo pri Vojnosanitnem zavodu v Zemunu licitacija za dobavo mrtvaške opreme.

Dne 19. februarja bo pri Centralni direkciji drž. rudarskih podjetij v Sarajevu licitacija za dobavo jamskega lesa; 21. februarja brezšivnih jeklenih cevi; 23. februarja jeklene vrvi; 5. marca raznih kablov ter transportnega traku z električnim pogonom.

Dne 22. februarja bo pri Štatu Boke Kotorske, Hercegnovi, licitacija za dobavo krompirja, riža, zdroba, testenin, svinjske masti, paprike, pražene kave ter lipovega čaja.

Dne 26. februarja bo v intendanci Jadranske divizijske oblasti v Splitu licitacija za dobavo večje množine drv; dne 28. februarja pa v intendanci Boke Kotorske v Hercegnovem.

Dne 22. februarja bo v skladišču 1. oddelka vojnotehničnega zavoda v Hanrijevu pri Skoplju pismena licitacija za dobavo kožnih jermenov ter raznega usnja; 14. marca vatelina, raznega platna, sukanca ter sukna.

PRODAJA:

Dne 24. februarja bo pri ravnanstvu banovinskih šum v Vinokovih dražba brestovega in hrastovega lesa.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Apel na banski svet

Želje trgovcev glede omiljenja banovinskih trošarin

V ponedeljek je začel naš banski svet svoje zasedanje, da spravi proračun za bodoče finančno leto 1940/41. pod streho. Par dni bo trajala razprava o izdatkih poedinih panog ban. uprave, potem pa pride na vrsto kritje izdatkov, t. j. vprašanje dohodkov, ki so za naš poslovni svet največje važnosti, saj banovinske doklade, davščine, takse itd. globoko posegajo v žep našega gospodarskega življa. Tu bodo imeli naši zastopniki priliko, da povzdignejo svoj glas v prilog trgovcev, obrtnikov, industrije, sploh gospodarskega življa Slovenije. Prepričani smo, da zadeve ne bodo pustili v nemar in da se bodo zavzeli za bistvene težnje našega poslovnega sveta z vsem poudarkom.

Predvsem gre tu za banovinske trošarine. Trgovstvo v Mariboru in sploh v severni Sloveniji se neprestano pritožuje, da so predpisi glede banovinskih trošarin mnogo prehudji in vsekakor prestrogi. Na banovinskih svetnikih je, da se zavzamejo z vso odločnostjo za to, da se omilijo zlasti naslednje ostrine:

Prijavni rok v trošarinskih zadevah znaša samo 24 ur. Vsakemu praktičnemu trgovcu pa je znano, kako težko je, da se pri obilici drugih poslov ta kratki rok ne prekorači. Mirno lahko trdimo, da zadenejo kazni, ki izvirajo iz teh »prestopkov«, običajno nedolžne. Saj vendar njihove vedoma ne opusti prijave, temveč le zaradi ene ali druge ovire. Želeti bi bilo, da se podaljša ta rok vsaj na osem dni, kar bi bilo za poslovni svet velika olajšava.

Ni dvoma, da so trošarinske kazni mnogo previsoke. Kajti nadoknaditi je treba trošarino in zraven plačati še petkratni izpadli znesek. Tu bi pripomnili, da je banovinska trošarina uvedena večinoma na blago, ki spada med neobhodno potrebne življenjske

potreščine. Večinoma so to živila, kakor riž, kava, maslo, olje, začimbe, kis, soda itd. Pri živilih je že trošarina sama po sebi precejšno breme, nikakor pa ni mogoče prenašati tudi pri najmanjših prestopkih tako težkih kazni, kakor so predpisane.

Nujno bi torej bilo, doseči na pristojnem mestu, da se te trošarinske kazni omilijo, in sicer tako, da se zahteva pri prestopkih plačanje ne petkratne kazni, temveč v prvem primeru brez kazni, potem pa samo enkratne trošarinske kvote.

Člen 19. pravilnika o pobiranju skupnih banovinskih trošarin predvideva nagrade, ki naj jih prejmejo one uradne osebe, ki so ovadile trošarinskega kršitelja in tako povzročile njegovo kaznovanje. Tu bi pripomnili, da je konferenca gospodarskih zbornic vse države, ki je zasedala pred par tedni v Ljubljani, tak postopek pri ovajanju prestopkov, ki se tičejo državnih davkov, odločno obsodila in zahtevala, naj se tako postopanje odpravi. Kar pa velja za prestopke pri državnih davčinah, se mora zahtevati tudi za banovinske davčaje, v našem primeru torej za banovinske trošarine. Uradni organi naj bodo primerno plačani, da se lahko od njih zahteva vsestransko vestna služba. **Ovajalne nagrade** pa so nemoralne in tudi lahko zavajajo državne organe k pretiravanju svojih pravic, s čimer bi se poslovnemu svetu povzročila marsikatera krivica. Zato je treba nagrade za ovajanje prestopkov brezpogojno ukiniti.

Upamo, da bodo te želje našega poslovnega sveta prišle na sedanjem zasedanju banovinskega sveta v razpravo in da se bo odločnost ljudskih zastopnikov posrečilo odpraviti kritizirane nedostatke, ki našemu gospodarstvu tako zelo škodujejo.

Ovire v trgovini z Anglijo

Pod predsedstvom gen. tajnika ljubljanske zbornice Ivana Mohoriča je bila 9. t. m. v Zagrebu seja delovnega odbora Jugoslovansko-britanske trgovinske zbornice.

Na seji se je razpravljalo predvsem o razvoju trgovine med našo državo in Veliko Britanijo. Konstatiralo se je, da zadeva ta trgovina na velike težkoče. Tako časovno ne koordinirajo dovoljenja, ki jih daje Narodna banka za uvoz bombaža iz Amerike ter »navyčert« in se zato kontingenti ne morejo polno izkoristiti. Po dospelku bombaža v Trst se ta predolgo zadržuje na ladji. Blago, ki prihaja iz Grčije, ima velike težkoče zaradi angleške kontrole.

Upati je, da se bodo z ustanovitvijo direkcije za zunanjo trgovino te napake lažje popravile ter s tem tudi olajšala trgovina med Jugoslavijo in Veliko Britanijo.

Zaradi velikega uvoza surovin iz Anglije bi bilo potrebno, da bi vnesla Anglija v seznam uvoznega blaga tudi lesno robo, kakor ko-

pita, lesene pete, leseno kuhinjsko orodje ter podobno, predvsem blago slovenskega izvora. To bi bilo potrebno tudi zato, ker mi zaradi pomanjkanja velikih podjetij ne moremo nuditi tako velikih količin, kakor jih angleški trgovci zahtevajo.

Za olajšanje uvoza bele pločevine iz Anglije, ki jo mi tako zelo potrebujemo, bi se mogel najti prikladen način s posredovanjem svobodnih pristanišč v nevtralnih državah.

Kar se tiče tožb iz Anglije zaradi nezadostnih uvoznih dovoljenj, se bo zbornica obrnila na Narodno banko.

Na seji se je tudi govorilo o naši trgovinski delegaciji, ki odide na pogajanja v London. Pred njenim odhodom bo izročila zbornica posebno spomenico o naših trgovinskih odnosih z Veliko Britanijo.

Končno je odbor sklenil, da bo glavna skupščina Jugoslovansko-britanske trgovinske zbornice v Zagrebu sredi prihodnjega meseca.

Povpraševanja po našem blagu v tujini

59 — Milan: ekstrakti za strojenje kož.

60 — Montevideo: bombažno blago.

61 — Casablanca: ponuja se zastopnik za ovojni papir, hišne in kuhinjske potreščine, suho povrtnino, tekstilno blago.

62 — Rotterdam: filigranski nakit.

63 — Milan: lignit.

64 — London: gorilci in nati kalniki za petrolejske svetilke.

65 — Tel-Aviv: surova cikorija.

66 — Sao Paulo (Brazilija): celuloza, cigaretni papir, ponudbe fob Sušak ali katero drugo jugoslovansko pristanišče ali pa ponudbe cif Santos; tvrdka dopisuje v našem in portugalskem jeziku.

67 — Milan: moka za odpošiljalce ladij, ki ne potrebujejo uvoznega dovoljenja za to vrsto posla, otrobi.

68 — New York: ustrojene in

umetne kože, kožne novosti, jermeni.

69 — Las Palmas: ponuja se našim izvoznikom za Kanarske otoke zastopnik; dopisuje v italijanskem, nemškem in španskem jeziku.

Ponudbe iz tujine:

6 — Rim: išče se zastopnik za modne predmete, bižuterijo in gumbe.

7 — Bamberg: 70.000 garnitur šestdelnih drogov in kolcev za šotore se more dobaviti takoj, 85.000 garnitur pa v februarju.

8 — Milan: iščejo se zveze z interesi za odkup nekega patenta za izdelavo fine kože iz kravljih želodcev.

9 — Erlangen: išče se zastopnik, ki bi v Jugoslaviji prevzel plasiranje novega električnega merila za svetlobo »Actino«, ki se uporablja pri fotografiranju v barvah.

Interesenti naj se obrnejo na »Obaveštajni osek Zavoda za unapredjenje spolne trgovine u Beogradu«, poštni predal 818 ali na »Delegacijo Zavoda za unapredjenje spolne trgovine, Zagreb, Ilica 49/III., 2. stopnišče, ter naj pri tem navedejo tekočo številko povpraševanja oziroma ponudbe ter kraj, na katerega se povpraševanje oziroma ponudba nanaša.

Doma in po svetu

Podpredsednik glavnega radikalnega odbora Miša Trifunović, ki razvija v zadnjem času zopet veliko aktivnost, je odgovoril novinarjem na vprašanje o združitvi vseh opozicijskih strank naslednje: »Dr. Kramer, dr. Andjelinić in Banjanin so bili pri meni ter izrazili svoje mnenje in željo po združanju vseh opozicijskih skupin. Vsi smatramo, da je potrebno zbiranje političnih sil, ne pa njih razbijanje. V tej smeri smo proizvedli vsa stališča.«

Na nedeljski glavni skupščini Avtomobilskega kluba kralj. Jugoslavije je bilo soglasno sklenjeno, da se ta likvidira, namesto njega pa ustanovi Zveza avtomobilskih klubov kralj. Jugoslavije. Vsi predlogi glede novih pravil in likvidacije premoženja so bili sprejeti soglasno.

»Hrvatski dnevnik« komentira v uvodniku prizadevanja, da bi se združile vse opozicijske stranke. List ne veruje v možnost skupnega dela demokratov in radikalov, ker so si ti preveč nasprotni. List se pri tem sklicuje na izkušnje, ki so jih imeli Hrvati pri pogajanjih za sporazum z demokrati in radikali. Tudi v skupen nastop JNS in radikalov ne veruje in dvomi celo, če se bo predsedniku vlade Cvetkoviću posrečilo združiti vse radikale.

Redna zračna zveza med Beogradom in Moskvo je vpostavljena. Zveza gre čez Berlin in traja ves polet dva dni. Tozadevno konvencijo je podpisala tudi naša vlada.

Delegati Pokojninskega zavoda v Splitu so na obnem zboru sklenili, da prenehajo vsako debato v javnosti zaradi razdelitve premoženja Pokojninskega zavoda v Ljubljani, dokler ta ne objavi zaključnih računov za l. 1938/39.

Trgovinska zbornica v Zagrebu bo začela spomladi zidati tri štirinadstropne hiše na svojem zemljišču v Breščanski ulici. Ena hiša bo last pokojninskega fonda uradnikov, dve pa sta namenjene za bolne in onemogle gospodarske ljudi.

Začela se je akcija za povečanje turističnega prometa med Jugoslavijo in Madžarsko.

Ljubljanska mestna prostovoljna socialna davščina je zaradi zimske pomoči ukinjena in zato tudi ni nihče več upravičen zbirati za njo prispevke.

Popolno zadoščenje je dobil industrialec Fran Medić, ki ga je Metalna d. d. tožila, da si je priredil tajnost proizvajanja litopona na nepravilen način in jo uporablja v svoji tovarni v Domžalah. Z okrožno sodišče je g. Medića popolnoma oprostilo vsake krivde, sedaj pa je to oprostilo sodbo v polnem obsegu potrdilo še vrhovno sodišče.

Zaradi pomanjkanja krme je začela padati cena živine. Nekateri zato zahtevajo intervencijo države, da bi se tudi za slabo živino ohranila cena 4 din za kg žive teže. Živina naj bi se prodajala na trgu v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani. Prvovrstna živina, ki se z

lahkoto izvažala, ima seveda še nadalje čvrsto ceno.

Trg. minister je dovolil ustanovitev d. d. »Kuveta« s sedežem v Beogradu in glavno 1 milijona dinarjev. Družba bo proizvajala kuverte in kartonažne ter papirno-konfeksijske predmete. Ustanovitelji so: dr. Ciril Pavlin, Ljubljana; Egon Srebre, Zagreb; Drag. Petrović, Peter Čuturilo, St. Ilč, Oskar Hass, Mirko Kraus, dr. Albert Weiss in Bogdan Cekić, vsi iz Beograda.

Dovoljena je nadalje ustanovitev Trg. del. družbe Pančev z glavno 1 milijona din. Namen družbe je izvoz agrarnih proizvodov in njih fabrikatov.

Novoustanovljena delniška družba »Majstora« v Beogradu je prevzela v Bešincu neko staro visoko peč, ki jo je popolnoma modernizirala. Kapaciteta te visoke peči znaša okoli 500 ton mesečno. Družba pa bo sedaj zvišala kapaciteto na 1000 ton mesečno.

Iz vseh krajev države prihajajo vesti o povodnjih. Sava in Kolpa sta narasli pri Sisku za 2 m. Tudi Mura in Drava nevarno naraščata. Morava je že prestopila bregove. Posebno nevarnost pomenijo velike ledene plošče, ki ovirajo odtok vode ter ogrožajo mostove. Vojaštvo pridno pomaga prebivalstvu, da ne napravijo reke še več škode.

Nova hidroelektrična centrala se je ustanovila na postaji Pakleniki, kjer je žičarna.

Vsi Ukrajinci in Belorusi se morajo po sporazumu med Nemčijo in Rusijo izseliti s poljskega ozemlja, ki je pod nemško upravo. S seboj smejo vzeti le toliko prtljage, kolikor jo morejo nositi sami.

Poljska vlada v Franciji bo izdala 20. februarja belo knjigo o izbruhu vojne ter črno knjigo o grozovitostih nemške okupacije na Poljskem.

Imena praških kolodvorov so bila spremenjena. Wilsonov kolodvor se imenuje odslej Hauptbahnhof, Masarykov Prag-Hybernabnhof, Denisov pa Prag-Moldaubahnhof.

Sovjetski porazi na Finskem so povzročili, če se more verjeti pariskemu »Paris Soir«, znatne spremembe v Rusiji. Imenovani sta bili dve komisiji, da dasta nove smerice za sovjetsko notranjo in zunanjo politiko. Prva komisija je predlagala, da se dovoli kolhozom večja avtonomija, da bodo kmetje mogli več delati tudi za sebe. V fabrikah pa se omeji vpliv komunističnih celic. — Glede zunanje politike je predlagala druga komisija, da se Sovjetska Rusija odreče vsaki vojaški akciji na Bliznjem vzhodu ali v Aziji, da ne sklene vojaške zveze z Nemčijo, s katero pa bo razširila gospodarsko sodelovanje, da bo čim bolj omejila število nemških strokovnjakov v Rusiji in da bo začela veliko propagando, da ni privesek Nemčije. V kratkem se bo pokazalo, če so te informacije točne.

Po finskih vesteh so izgubili sovjeti dosedaj v vojni proti Finski okoli 200.000 mož.

150 madžarskih prostovoljcev se je odpravilo iz Havra na Finsko. Vsi so v polni bojni opremi.

Odvišne topove, ki jih imajo USA, bodo poslali v skandinavske države.

500 letal je bilo poslano Fincem, od teh so poslali zavezniki 400, 100 pa Italijani. Tudi vojni material iz Španije je že dospel na Finsko.

Anglija bo po nekih vesteh poslala na Finsko 10.000 prostovoljcev.

Avstralske čete, ki so te dni prišle v Suez, so bile poslane v Palestino. Novozelandske čete pa ostanejo v Egiptu.

Angleški listi poročajo, da bo najkasneje maja meseca na Finskem že 50.000 prostovoljcev.

Madžarska je obnovila redno zračno zvezo s Francijo in Anglijo. Zveza gre čez Italijo.

Velika eksplozija je bila v tvornici dinamita in municije »Nobel« pri Turinu. 6 delavcev je bilo ubitih.

Italijansko potniško letalo se je na progi Rim-Brindisi ponesrečilo. Posadka in štirje potniki so ubiti.

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

Na Bledu so naprodaj stavbne parcele z razgledom na jezero in lepe vile. Pojasnila daje Kmetiska posojilnica v Ljubljani.